

โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย

นางสาว บุบผา คันตระกูล

002815

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

The Structure of Industrial Protection in Thailand

Miss Buppha Tuntrakoon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

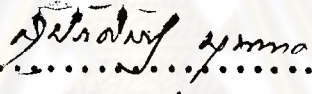
Graduate School

Chulalongkorn University

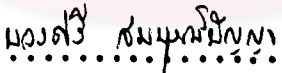
1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย
โดย น.ส. บุบผา คันตระกูล
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์

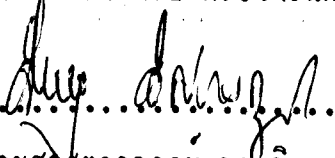
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ บรรศรี สมบูรณ์ปัญญา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย
 ชื่อนิสิต น.ส. บุษผา ตันตระกูล
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเขาว์
 ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
 ปีการศึกษา 2522

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศหนึ่ง ปัญหาที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ในการพัฒนาให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับประเทศพัฒนาอื่น ๆ ก็คือ ปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุล และการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ วิธีที่รัฐบาลใช้เพื่อแก้ปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุล ซึ่งสืบเนื่องมาจากดุลการค้าขาดดุล โดยการปรับปรุงระบบอัตราภาษีอากร และส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อที่จะสามารถผลิตสินค้าทดแทนสินค้าเข้าและส่งออกได้ จะเห็นว่าปัญหาทั้ง 2 ประการมีความสัมพันธ์กัน เมื่อแก้ปัญหาคือปัญหาหนึ่งก็จะส่งผลไปยังอีกปัญหาหนึ่งเป็นลูกโซ่ จึงอาจจะกล่าวรวม ๆ ได้ว่า นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ใช้ในการพัฒนาให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งเริ่มขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยคิดถึง ได้แก่ ระบบภาษีอากร การควบคุมสินค้าเข้าและออก นโยบายควบคุมราคาสินค้าและการจัดตั้งอุตสาหกรรมภายในประเทศ การส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศ การให้สินเชื่อ การช่วยเหลือสินค้าส่งออก การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น นโยบายต่าง ๆ เหล่านี้มีผลทางด้านการคุ้มครองอุตสาหกรรม มุ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแก่อุตสาหกรรมที่มีต้นทุนการผลิตสูง

ในการศึกษานี้จึงมุ่งที่จะวัดอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย ในปี 2518 โดยใช้นโยบายภาษีอากรและนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางด้านภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพื่อที่จะดูว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวจะมีผลต่อโครงสร้างการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือไม่เพียงใด อุตสาหกรรมแต่ละแห่งได้รับอัตราการคุ้มครองมากหรือน้อยเท่าใด ซึ่งในการวิเคราะห์นี้จะแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา อุตสาหกรรมภายในประเทศ อุตสาหกรรมส่งออก การวัดอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมจะวัดทั้ง nominal protection rate (NPR) และ effective protection rate (EPR) ซึ่ง NPR คือ เปอร์เซ็นต์ของความแตกต่างระหว่างราคาของผู้ผลิตภายในประเทศกับราคาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไม่มีมาตรการคุ้มครอง และ EPR คือ เปอร์เซ็นต์ของความแตกต่างระหว่างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมภายในประเทศ กับมูลค่าเพิ่มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไม่มีมาตรการคุ้มครอง การวัด EPR จะเหมาะสมกว่า NPR ในการวัดการคุ้มครอง เพราะ NPR จะวัดเฉพาะอัตราการคุ้มครองของผลผลิตเท่านั้น แต่ EPR จะวัดอัตราการคุ้มครองต้นทุนของวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางที่ใช้ในการผลิตด้วย ในการคำนวณ EPR จะใช้ทั้งวิธีของ Balassa และ Corden ทั้ง 2 วิธีจะต่างกันที่ข้อสมมติฐานเกี่ยวกับต้นทุนของปัจจัยการผลิตประเภท non-traded เนื่องจากมีการคุ้มครองอุตสาหกรรม ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นจริง (actual exchange rate) สูงกว่าค่าที่เป็นจริง (overvaluation) จึงต้องทำการปรับให้เป็นอัตราแลกเปลี่ยนในกรณีที่มีการค้าเสรี (free trade exchange rate) และทำการวัด net NPR และ net EPR ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการผลิตของอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ก็ยังมีการวัดอัตราของการส่งเสริมอุตสาหกรรม (promotion effect) เพื่อที่จะดูว่าแต่ละอุตสาหกรรมได้รับการส่งเสริมแตกต่างกันอย่างไร และมีการวัดอัตราทดแทนผลผลิตเขา (import substitution rate) เพื่อ

พิจารณาว่า นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเข้าซึ่งเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมได้รับผลสำเร็จเพียงใด

ผลของการวิเคราะห์โดยทั่วไปจะสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมภายในประเทศ จะได้รับการคุ้มครองมากกว่าอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเข้าและอุตสาหกรรมส่งออก อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมส่งออกก็เริ่มที่จะได้รับความสนใจจากรัฐบาลมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากคาชของอัตราการส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออกซึ่งสูงกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น ซึ่งเป็นไปตามนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก นอกจากนี้ค่าของ net NPR ยังแสดงให้เห็นว่าเฉพาะอุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้นที่มีประสิทธิภาพในการผลิต ส่วนอัตราการทดแทนสินค้าเข้าของอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเข้าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ผลที่ได้เหล่านี้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการจัดทำนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมในปีต่อ ๆ ไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Sturcture of Protection in Thailand
Name Miss Buppha Tantrakoon
Thesis Advisor Associate Professor Dr. Warin Wonghanchao
Department Economics
Academic Year 1979

ABSTRACT

As Thailand is one of those developing countries, the quests for industrialization, like others, are deficits in balance of payment and domestic industrial development. Thai government has been solving the deficits in balance of payment derived from deficits in balance of trade through changing tariff rates and promoting local industrial products to substitute imports and increase exports.

The two major problems encountered are related in a way that once one problem has been solved, it can feed the effects back on the other. By and large, the policies have been used by the government since the end of the second world war are taxation; import-export, price and industry control; credit subsidization; export promotion, industrial promotion and exchange control. These policies of course affect industrial protection and increase the efficiency of high cost industries.

This study intends to measure the protection rates of Thai industries in 1975 by using tariff and industrial promotion policies which give privileges on taxes and to examine whether change in the policies will affect the structure of industrial development, how and how much each industry is protected.

According to the study, industries are classified into three groups namely import competing industries, non import competing industries and export industries. Nominal and effective protection rates are used to measure the industrial protection. The nominal rate of protection is the percentage excess of domestic price over the price when protective measures have not been applied. The effective rate of protection is the percentage difference in domestic value added due to protective measures and free trade world value added. The effective protection is considered to be a more appropriate measure because it takes into account the effects of nominal protection on the prices of both the outputs and inputs while the nominal protection neglects the inputs. The effective rate of protection will be measured according to Balassa and Corden methods which differs in the treatment of non-traded inputs. Due to the existence of protection, it implies an overvalued exchange rate compared to the situation under free trade. This makes it necessary to find the nominal and effective rates at the free trade exchange

show the efficiency of industries.

The promotion effect and import substitution rate are included in this analysis to measure the degree of promotion which each industry has received, and prove the success of import substitution policy which is the most important policy in industrial development.

In brief, non import competing industries gain more protection than import competing and export industries. However, the promotion effect of export industries indicates the government's attention of export industrial promotion. Net effective rate of protection shows that only export industries have efficiency in producing and the rate of import substitution of import competing group is in the satisfactory level.

In any case, it has been hoped that the results will be useful for the government to develop industrial development policies in the future.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กติกกรมประกาศ

ในที่สุดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็สำเร็จลงได้ โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์ ซึ่งได้กรุณาให้เกียรติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และให้คำแนะนำตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ได้กรุณาตรวจทานวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์มีคุณค่ายิ่งขึ้น และอาจารย์ บวรศรี สมบูรณ์ปัญญา ที่ได้กรุณาให้เกียรติเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความร่วมมือจาก คุณกาญจณี จิรทัศน์ประสูต คุณชูศักดิ์ มั่งทองคำ คุณสมทรง พายุรัตน์ คุณมาลี ศรีอรุณ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการหลายแห่ง ได้แก่ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมการค้าต่างประเทศ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และกรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานออยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ และขอขอบคุณทุก ๆ ท่านทั้งที่ ได้กล่าววามและมีได้กล่าววาม ที่ได้ช่วยเหลือทั้งกำลังกายและกำลังใจแก่ผู้เขียน สำหรับขอบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนขอนอมนับไว้แต่ผู้เดียว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ท
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 บทนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของวิทยานิพนธ์	6
1.3 งานวิจัยของผู้อื่น	7
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 นโยบายของรัฐบาลในการคุ้มครองอุตสาหกรรม	14
2.1 ระบบภาษีอากร	14
2.1.1 ภาษีขาเข้า	16
2.1.2 ภาษีการค้า	16
2.1.3 ภาษีสรรพสามิต	21
2.1.4 ภาษีขาออก	30
2.2 การควบคุมสินค้าเข้าและออก	43
2.2.1 การควบคุมสินค้าเข้า	43
2.2.2 การควบคุมสินค้าออก	52
2.3 การควบคุมราคาสินค้าและการจัดตั้งอุตสาหกรรมภายในประเทศ..	58
2.3.1 การควบคุมราคาสินค้า	58
2.3.2 การควบคุมอุตสาหกรรมภายในประเทศ	62

บทที่

✓ 2.4	การส่งเสริมอุตสาหกรรม	71
2.5	นโยบายทางคานาสินเชื่อ	77
2.5.1	บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	77
2.5.2	สำนักงานชงนกิจอุตสาหกรรมขนาดยอม	79
2.5.3	ธนาคารแห่งประเทศไทย	88
✓ 2.6	การส่งเสริมสินค้าออก	89
3	แนวความคิดและมาตรการที่ใช้วัดอัตราการคุ้มครอง	97
3.1	แนวความคิดของ NPR และ EPR	97
3.2	ปัญหาและข้อจำกัดของแนวความคิดและการวัดการคุ้มครอง	102
3.3	วิธีวัดมาตรการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย	104
3.3.1	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR	104
3.3.2	อัตราการคุ้มครองแบบ EPR	107
3.3.3	การคำนวณ NPR และ EPR สุทธิ	110
3.3.4	การวัดผลของการส่งเสริมอุตสาหกรรม	112
3.4	การทดแทนสินค้าเขา	114
4	โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย	117
4.1	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR	117
4.2	อัตราการคุ้มครองแบบ EPR	122
✓ 4.3	การส่งเสริมอุตสาหกรรม	124
4.4	ผลของมาตรการจูงใจที่มีต่อโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรม...	125
4.5	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR สุทธิ	135

บทที่

๓
หน้า

4.6	โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในปี 2507 – 2518	144
4.7	อัตราการทดแทนสินค้าเขา	149
5	บทสรุป และข้อเสนอแนะ	153
5.1	บทสรุป	153
5.2	ข้อเสนอแนะ	160
บรรณานุกรม	162
ภาคผนวก	166
ประวัติการศึกษา	202

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1.1 บัญชีดุลการชำระเงินของประเทศไทย พ.ศ. 2504 - 2518	4
2.1 อัตรานำเข้าดุลการ ปี 2518	17
2.2 อัตรานำเข้าการค้าสำหรับสินค้าเขาและสินค้ายภายในประเทศ ปี 2518	22
2.3 อัตรานำเข้าสรรพสามิต ปี 2518	26
2.4 สถิติเงินรายได้กรมสรรพสามิตแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ระยะ 10 ปี	29
2.5 อัตราอากรขาออกและภาษีการค้าของสินค้าออก ปี 2518	33
2.6 อัตราค่าธรรมเนียมการส่งชาวและผลิตภัณฑ์ชาวในปี 2518	35
2.7 รายได้ของรัฐจากการเก็บค่าฟรีมิเยม ตั้งแต่ปี 2503	37
2.8 สินค้าที่อยู่ในข่ายต้องขอรับอนุญาตนำเข้าตามพระราชกฤษฎีกาควบคุม การนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พ.ศ. 2505 - 2518..	45
2.9 สินค้าที่อยู่ในข่ายต้องขอรับอนุญาตส่งออก ตามพระราชกฤษฎีกาควบคุม การส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พ.ศ. 2505-2518...	53
2.10 กำหนดราคาควบคุมของสินค้าที่ห้ามค้ากำไรเกินควร ในปี 2518	59
2.11 นโยบายอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ ปี 2512 - 2518	64
2.12 กิจกรรมที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมปี 2518 แยกเป็นประเภท	76
2.13 อุตสาหกรรมที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากบริษัท จำแนกตามประเภท อุตสาหกรรม จำนวนเงินบาท และเงินตราต่างประเทศ พ.ศ. 2517 ...	80
2.14 อุตสาหกรรมที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากบริษัท จำแนกตามประเภท อุตสาหกรรม จำนวนเงินบาท และเงินตราต่างประเทศ พ.ศ. 2518 ...	82
2.15 อุตสาหกรรมที่บริษัทได้ใหญ่ตั้งแต่เริ่มกิจการ	84
2.16 ยอดเงินที่สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมอนุมัติใหญ่แยกตามชนิด อุตสาหกรรม ตั้งแต่เริ่มเปิดกิจการจนถึงสิ้นปีงบประมาณ 2518	86

ตารางที่

หน้า

2.17	อัตราเงินชดเชยของสินค้าออกในปี 2518	91
2.18	ปริมาณมูลค่าและจำนวนเงินชดเชยที่ได้จ่ายสำหรับสินค้าที่ส่งออก ในรอบปี 2516, 2517 และ 2518	94
4.1	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR ของอุตสาหกรรมทดแทน สินค้าเขา พ.ศ. 2518	127
4.2	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR ของอุตสาหกรรม ภายในประเทศ พ.ศ. 2518	129
4.3	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR ของอุตสาหกรรม ส่งออก พ.ศ. 2518	131
4.4	อัตราการคุ้มครองแบบ EPR ของอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริม และอัตราการส่งเสริมของอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา พ.ศ. 2518...	132
4.5	อัตราการคุ้มครองแบบ EPR ของอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริม และอัตราการส่งเสริมของอุตสาหกรรมส่งออก พ.ศ. 2518	134
4.6	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR สุทธิ ของอุตสาหกรรม ทดแทนสินค้าเขา พ.ศ. 2518	139
4.7	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR สุทธิของอุตสาหกรรม ภายในประเทศ พ.ศ. 2518	141
4.8	อัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR สุทธิของอุตสาหกรรม ส่งออก พ.ศ. 2518	143
4.9	อัตราของ NPR และ EPR ในปี 2507, 2512, 2514, 2517, 2518 ของอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา อุตสาหกรรมภายในประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออก	146
4.10	อัตราการเพิ่มของสินค้าเขา ผลิตในประเทศ และอัตราการทดแทน	